

Թխբերբաի և Ռոստիաի համար տարեկան 23 ֆրանգ
Ռերիշ ամեն տեղերի » » 20 »
Տեղեկներ թիւնն ինք կը վճարէ ժոտտի ծախքը :
Բաժնէքիները կանխիկ կը վճարուին : Վեցամեայ կամ ե-
ւայ բաժնորդութիւններ ալ կը նշուուին , առանց ուէյ յա-
ն բաժնէքիներ վրայ :
Խմբագիրը հետեւեալներն հետ կարելի է տեսնուիլ խմբագրա-
ր ամեն օր ինտերն յետոյ , ժամ 2 ին մինչև 4 մայն :

ԶՈՐԵՔԵԱՐԹԻ

Կր հրատարակուի Չ. և Շրթ. օրեր

Ծանուցումներ կրնդ ունենալ հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւխ կարծէ. 1 գլխագիրը 2
սանդիւխ։
Նամակ կամ ծրար պէտք է զրկել խմբագրութեան հետեւեալ
հասցէից։ M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal *Arménia*,
rue Arménie, 2 (Hôtel Forer), MARSEILLE.

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la
Rédaction (Hôtel Forer).

Պարոյիկոսական խնդիր. — Նամակ Թոսիան (Մասկոսա). — Նամակ Թաբրիան (Ջմիոն): — Զույգերիսի պուկար ոստանողները. — Մերայիսի, Պուկարիսի եւ Թումիի գորաշանակները. — Պուկարական լեղալիխութիւն. — Աղդեր (Խմբարական). — Տեղական. — Առեւտրական. — Ծանուցումներ. Բանասիրական (Հայ Գիւցանահի մը):

f

Նախ մի աղնարկ ձգենք կառույ
ուած կաթոգիկոսական ընտրութեան
պատմութեանը վրայ և թո՛ղ կառույ
ուած եղելութիւնները խօսին թէ ո՞ր
է մեղաւոր ընտրութիւնը մի պայպիւի
հետեւանք ունենայուն համար :

Կը հարցունենք նախ թէ այդ ընտ-
րութիւն թիւը քիակի հայերի Սահմա-
նադրութեան համեմատ կատարուած
է թէ Ռուսիակի հայերի Սահմանա-
դրութեան (Պայտէէնիակ) :

Թիւրքաի հայերի Սահմանադրութեան մէջ արդէն ոչ մի օրէնք որոշուած չկայ կաթողիկոսական ընտրութեան եղանակին նկատմամբ : Ամբողջ Սահմանադրութեան մէջ ու երկու հատուած միայն կրնանք գտնել այսինքնի վերաբերութեամբ :

« Բօղ. 60. Ընդհանուր ժողովին
պաշտօնն է՝ Պատրիարքը, Կաթողի-

կողմը և Ազգին գլխաւոր պաշտօնաւորները, և Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովոյ անդամները ընտրել յ))

Բայց անկողնու Պատրիարքի, Կրթականության ու Քաղաքական Ժողովների և այլնների ընտրությունների համար մանրամասն օրենքներ կան նշանակումով Սահմանադրությունում, Կաթողիկոսի ընտրությունների նկատմամբ ոչ մի օրենք չկալ գրուած :

Յօդ. 61 ի մէջ, ընդհանուր ժողով
գումարման պատճառ եղող խնդիր
ները յիշած ժամանակ, ի միջի այլոց
յիշած է նաեւ իբր Բ խնդիր, «Կա-
թոլիկոսի ընտրութեան մասնակցելու
համար : »

Բայց թէ ինչպէս մասնակցելու Սահմանադրութիւնը կատարեալ լը-
ռութիւն պահած է այդ տեղ, և ոչ
մէկ օրէնքի տրամադրութեամբ չկաշ-
կանդելոյ պղծոյ :

Ուրեմն ընտրութիւնը չէ կատարուած Սահմանադրութեան համեմատ և չէր տղ կարող կատարուիլ քանի որ մի բացարձակ օրէնք չկայ Սահմանադրութեան մէջ այդ նկատմամբ :

Այս խեղրի համար ընդունուած և
հաստատուած մի օրէնք միայն կը
մէջտեղ որ է Պալատէնիան : Սորա հի-
ման վրայ կ'առարարուեցաւ և վերջին
ընտրութիւնը :

Պալատէկէի տի 12 դ. 13 դ. 14 դ. և
15 դ. յօգտածէ երր կը տրամադրեն որ

տարօրյ Հայ տղերք, ուր ուրեք դար-
նուի, իրաւունք ունի էջմիածնի ընդ-
հանրական Կաթողիկոսի ընտրութեան
մասնակցելու, իւրաքանչիւր վիճակի
2 պատգամաւոր (մէկ եկեղեցական և
մէկ աշխարհական) զրկելով էջմիածնի
գումարուելիք Ընտրողական Ժողովին
և կամ իր կողմէ փոխանորդապէս եր-
կու անձ ներկայացունելով այնտեղ
Ուէ վիճակ, թէ՛ ի Ռուսիա և թէ՛ այ-
լուր, մի ուրիշ վիճակէ աւելի պատ-
գամաւորներ ժողովին մէջ ունենալու
իրաւունք չունի: Իսկ եթէ անձամբ
ժողովին մասնակցիլ չկարողանայ ուն-
վիճակ, կարող է մի գումարեամբ ժո-
ղովին ուղղել իւր բռէն: Բայ ի պատ-
գամաւորներէն, ընտրութեան համալ-
քուէ տալու իրաւունք ունին էջմի-
ածնի Սինօդին բոլոր անդամները
էջմիածնի մէջ զանառոջ միարանհերէ-
7 Երկպագոյն եկեղեցականները:

Ինչպէս կը տեսնէ անաբառ, և անկողմ
նակալ ընթերցողը, Պաշտօնէի խառն
նախած ընտրական այս եղանակ այն
չափ արդարացի և Թիւրքիայի Սահ
մանադրութեան շատ աւելի հաս
տատուած և ազատութիւն յարգու
մի օրէնք է որի դէմ դանդառեալ
տեղ չկայ :

Ռուսական կառավարութիւնը Պա.
Լավենկովի օրէնքով թոյլտուութիւն
կանէ ամբողջ հայ ազգին որ աշխարհ
տուր կողմերէն երկեքիւս պատգամը

ւորենքրի միջոցով գան հաւաքուն մի
տտեղ, իրենց սեփական եղող և իրենց
կառավարած էջմիածնի նախապատ
մանքին մէջ ժողովին, դիրար տեսնե
ն անձամբ խորհրդակցին իրարու հետ
իրենց ազգի ներկայ պահանջներին
համեմատ մի կաթողիկոս ընտրելու
համար :

Եւ մենք որ մեր այս ընտրական
լայնարձակ ազատութիւնը օրէնքա-
կը վայելենք, որ ինչպէս և ինչէ պա-
տահեր է, Ժամանակէն Ռուսիոյ Կայս-
րը տուեր է մեզ մի այդպիսի ազա-
տութիւն և որ հաստատ չգիտենք,
թէ նոյնչափ դիւրին պիտի լինէ
ձեռք բերել այժմ եւս եթէ ուզէինք
մի այդպիսի օրէնք հաստատել. մենք
ի՞նչ կանենք մեր այդ ընտրական ա-
զատութեան առջեւ: Սահմանադրու-
թեան դէմ է կը պօսանք (խորէ
ութիւն. ինչպէս որ տեսնւի Սահ-
մանադրութեան մէջ մի բացարձ օ-
րէնք չկայ այդ նկատմամբ): Հա-
յտատանեայց առաքելական Ս. Ե.
կեղեցւոյ օրէնքին դէմ է կը պօ-
սանք (խորէութիւն. ցոյց տուէ,
մեզ եկեղեցւոն այդ Կաթողիկոսական
օրինադիրքը որ ամբողջ ազգին բնա-
րութեան մասնակցիլը կարգիլէ և
միայն Կ. Պօլս գումարուոյ Ազգային
Ժողովին կը յատկացունէ զայն: Կերե-
ւի թէ այդ նոր եկեղեցւոն նոր ա-
ռաքեալ Չմկնի մեծ աւագն է անցնի

(Շարունակութիւն թիւ 131.6 :)

Հոն ամուսնութիւնն է միութիւն սիրոյ և արիւթեան, հոս հարուստ կապմ' է որ երկու դատարկ, չտա անդամ նաև ազակախանակր սերտեր իրարու հետ կը պրկէ և կը տանի . . . մի՛ հալցենք որ'ւր Բաղրամթիւ սիրահարներու մէջէն դեղանի օրիորդը ընտրելը իր այնպիսի երևոտաբղ մը որու քաջութիւնը և անհշ վարքը Վիլրուտուն տալուով կուտային և որ իր փրկառուութիւնը բաղքով բաւական ռսկի հաւքեր էր թէ՛ իր ապագային և թէ՛ իր հինօրեայ ծնողքներուն վերջին օրերը համդստութեան մէջ պահելու համար : Արդէն նշանաւոր եղած էր և հարսնիքի երանաւէտ օրերը կը մտանային երբ անակնկալ դէպք մը ամէն յոյս արքայատեղ : Հոյակապ օրիորդը յանկարծ աներևոյթ եկու տուէն և շարաթիներով մարդ չէր դիտեր ինչ ինչ ձիւն եկաւ գլխուն Այն ժամանակ, ինչպէս յայտնի է, Պարսիկները կը տիրէին Հայաստանի

Արարատ նահանգին վրայ և տառապանք
չկար որ խնայէին անոր ողորմելի բնակիչ-
ներուն: Երբ կը մտածեմ թէ տաս դար է
որ Հայաստան պարսիկ, արապ և ուրիշ
խառն ժողովուրդներէ կը նահապետուի, մի
զարմանեալ կը յափշտակուիմ Հայերուն
հոգիեան վրայ: Այժմ, զարմանալի բան է
որ հայ սերունդը, ամէն տեսակ միջոց
և հարածանք կրեւի էտե. անհետ չեղաւ իր
սուրբականներու մէջ ուրիշ շատ ազգերու
սէս: Ի՞նչ բարոյական և քրիստոնէի ար-
ուածեան հաղի մը սկսի ունենար անիկա
որ, մինչև մեր օրերը մնայ, խլտի, չարի-
ս և վրաստիներու մթնէ կենդանութեան
ձայն տայ: Հոցերը կը նմանին այն ճամ-
բորդին զոր տեսայ Հնդկաստանի մէջ և որ
վայրենիներու ձեռք խցաւէն և կրտսմա-
վիրաւորուելէն ետք, օրերով մահու և
կեանքի մէջ կերերար, այլ ի վերջէ դար-
ման դաժնելով ողջացաւ և սկսաւ ինծի ու-
ղեկից բլլալ: Այս կրեմ ոչ զձեզ չողորդո-
րէիւ համար այլ որովհետեւ քանի մը դա-
ւանի մէջ տխրանալու վրայ եղալ զանա-
զան դէպքերու ուր Արամեան ողլէն ինձ
միշտ կրեւի էր շատ բարոյական առաքինու-
թիւններով զարդարուն և սրտառայն:

Բարդուխանք, ինչպէս նաեւ ամէն ընդհանուր տեսիլ որ մարդ կային բազմութիւն մը կը կապէ, այն բաղմունքեան անդրդուելէն թիւին մը կուտայ ազգերու մէջ. բաւական է որ ապականութիւնը չլինայ հոն։

Պարսիկները կզգային զայս և իրենց կատաղութիւնը աւազակի անազորոյն յափշտակութեան կերպերը առեր կը։ Կառնաբերել էր միտքերնին՝ հապա թալլել տարեւել և արևուն թափել։ Բայց, կրնայ ըստել Թերթիւլիէի խօսքը քիչ մը այլայլելով. Արիւն ազգի, սերմն ազգի։

Օր մը Նրիւանի բերդին իշխանը որ, Էթալա մը կը յիշեալ, Հիւսէյին Պէյ յառնուանէն իր սպայներով նահանգին մէջ պարտելու կիճէն ։ Քաղաք, աւան, գիւղ, ամեն տե-
իր բռնատէր ոգիին շունչը կզգայ և ուրիշ
որ անցնի, կայծակի հարուած մը կը թողո-
ւիր ետեւը ։ Կուղայ, կը հասնի Նրտախի-
նէրքը, փոքր գիւղ մը կը մտնէ, շինակա-
նի մը տուն կիճնէ և անիրաւ հարկեր կը
սպահանջէ ։

Օրինորդին հայերը անոր սիրտը ամուրեղնա-
մաքուրվ իր և ուրիշ բնառնիքները կառ-
նու հետը, բազմութեամբ կը ներկայու-
ղթութիւն ինդուելով ամբնուն համար

Հիւսէյին խանը օրիորդին հրաշալի գե-
ղութիւնը կը տեսնէ . մէկէն կը յափշտա-
կուի և այնպէս հեշտապիր կիրքով մը կը
գրաւուի որ ամէն բան կը մոռնայ ու ա-
նհետ կը մեղմի կառծելով թէ այս գլխով
թեան փոխարէն օրիորդին հայրը պատ-
րաստ է զանկիա իր կամքին զօշել : Բայ-
նի յայսը ի գերեւ կենէն : Բոլոր ընտանիք-
մեծէն մինչ փոքրը վիհ գայլալծով մը կը
զրգուի այս իշխանին նախատեսիքէն , և
անոնք որ քիչ մը առաջ կտրաքամակ կա-
րգրանէին , կը կանգնին և առկա ծաղէկ-
կերպարանք մը կը զդեհունն տնոր առջև
Հիւսէյին խանը կարգէ դուռն կը բարձր-
ացն ընդդիմութիւնէն և սպառնալիքէ
բռնութեան անցնելով հրաման կուտայ որ
ընտանիքին հայրը բանա գրուի : Այլ շա-
շերթար կը համալուի որ բռնութիւն
վտանգաւոր բան է այս սպարազայի մէջ
բերանը կը փոխէ , նարէն կը մեղմի և գը-
թութեան կերպեր առնելով իր առջև բե-
բեկ կուտայ զանիկա և կարճակէ յազա-
տութիւն : Սակայն իր մղի կիրքը երթա-
լով կը ստատկանայ և սիրսը օրէ օր անա-
սելի մնալու քով մը կը ստատկանի :

(Շարունհանէ)

(Շարունակ է ի)

ա ել և ոչ թէ Հայաստանեայց եկեղեցուն մէջ) Այս խորհրդանշանն պատշաճ անգամ պիտի օգտագործուի Հայերու սուրբ հոգիին իրենց վրայ տիրապետող թիւրքերէն որք երբ մի քրիստոնէայ պատժել տալ ուզէին և ոչինչ չգտնելն մեղադրական, «Հաւատարիս Հայհայեց» (տիկնի մէջ) պատշաճ անգամ կը գործէին իրենց հաւատարիս կիցներ և առանց քննութեան և հարցումի միայն պատժել կը տալին խեղճ քրիստոնէայիս Բայց երբ այդպիսի կայր միջոցառում թիւրքերէն օրէնքին ստիպուած է տկարանալ նոյն իսկ բարբարոս թիւրքերէն մէջ, միթէ պէտք է որ Հայեր խաբարին այդպիսի պատշաճ անգամ:

Ինչ է ուրեմն Պալատէի տնօրէնական այս ազատ եղանակը մերժելու համար, Մեղքիս հեղինակն կուսակցութեան պատկանող երեսփոխաններին հանած պատշաճ անգամներն և այդ կերպով թիւրքերէն Հայերին բնորոշական մասնակցութեան գրկուելուն բուն պատճառը:

Մենք այդ կը բացատրենք մի ուրիշ յօդուածով:

Մ. փ.

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՄԻԱՆ

Մոսկվա 1885 թ. Սեպտեմբերի 6/18.

Մի այնպիսի գրութեան մէջ, որպիսում գտնուի է մեր ազգը, պէտք է որոնել ամեն տեսակ միջոցներ և լաւ նոցա քննելուց դորձ գնել, եթէ այդ միջոցները կարող են օգուտ բերել և ազատել ազգը կուսակցութեան Մեղ մօտ չառ եղանակի հարանու թիւններ, թէ կրօն էր արդեօք, թէ լեզուն մեր ազգութեան նեցուկը, և թէ որը դոցանից կարող է պահպանել մեր ազգութիւնը, Սակայն բուն, արմատական միջոցը մեր ազգայնութեան պահպանուելու, իմ կարծիքով, անտես էր արուած—այդ միջոցն է—անհնալ հայկական համայնարանն իսկ Հայաստանում: Բացառելն և համառօտ կերպով մեր միտքը, եթէ քննելու լինենք եւրոպական ազգերի հասարակական կեանքի և ազգային ինքնաճանաչութեան զարգացման, նոցա յառաջագիտութեան և բարձրութեան բուն պատճառները, անհույս կը գտնենք գիտութեան և լուսաւորութեան տարածման մէջ:

Ուսումնարանների և մանաւանդ համալսարանների և այլ բարձրագոյն գիտութեան ճեմարանների բացուելուց զինք, ազգերը կարծես գիտութեան ճանապարհների ազգեցութիւնից սխալմամբ են այն քննից, որը տարածել էր նոցա վրայ տգիտութեան խառնուրդ Ազգերը այնուհետեւ սկսում են գիտակցաբար ազգել խորհել և զգալ իրենանց մէջ ոյժ և կարողութիւն ինքնավարութեան:

Մեր մէջ միշտ լսվում են գանգատներ, թէ մեր լուսաւոր գաւառ, մեր ինտելիգենցիան, չի գիտէ իր մայրենի լեզուն, չի ճանաչում իւր հայրենիքը և ժողովուրդը, թէ նա

չի հետաքրքրվում իւր հատկական կան կեանքով ևն: մենք զարմանում ենք, որ մեր ժողովուրդը տգիտութեան և նախապաշարմունքների ազդեցութեան տակ զոյւլ չի հասկում ինքն ինքն և ինքնաճանաչութիւնը, ինչ է ազգայնութիւնը ևն: մենք վերջապէս բոլոր մեր յայտերը գնում ենք հոգեւորականութեան վրայ, կարծելով թէ մի կոթողի վրայ է կախուած մեր «լինել թէ չի լինելը»: Բայց հետո է հասկանալ որ այն պայմանները, որոնք յառաջ են բերում այդ ամենը, միայն լրացական յօդուածներով և ողբերգական ակումբով երբեք չեն վերանայ: Այն քառասուն, որը ստեղծեցին մեզ համար գանձալան պատմական և հասարակական աշխարհը պայմանները, կարող են կարգ ու կանոն գցել միայն գիտութիւնը և լուսաւորութիւնը: Միայն այդպիսով վարժութիւններով, միայն կարգաւ գրել իմանալով, որոնցով սկսել ենք բաւականանալ և միջոցառել, բուն չի դառնալ—դրան չեն կարող պատրաստել «Հայկական հասարակութիւն» (տալով հասարակութիւն բառին բուն միտքը, այսինքն, լուսաւոր, մտածող, քննադատող և ազնիւ ձգտող մեծամտութիւն, որը կարող է կողմնակի մի երկրի ոյժ և դօրութիւնը): Մենք այժմ չունենք այդպիսի հասարակութիւն, մի քանի անհատներ չառ քիչ բուն կարող են չինել: Օտար համալսարանները մեզ չեն վերադարձնում հայ «լինելիք» Nil mortalius arduis ասում է հօրաքննարկը: Թող ուրեմն անխաղաղորձ չի թուի հայկական համալսարան ունենալու գաղափարը: Գիտութեան արգելքը կարող ենք սպասել թիւրքաց կառավարութիւնից, բայց միթէ մենք որ իրատեսք ունենք բարենորոգումներ պահանջելու (թող Յարութիւն պատրիարքի պէս մարդիկ ինքնազուխ մերժեն բարենորոգումների կարգաւորութիւնը), չունենք իրատեսք միջոցառումներ սեփական միջոցներով բանալ մի համալսարան, թող թէ իսկապէս գործանով ահագին օգուտ ենք տալիս նոյն իսկ թիւրքերին: (1) Նիւթական միջոցների պակասութիւն չի զգացուի, եթէ մեր ամենատարած ջրում հայերուն հատկացնեն համալսարան ունենալու կարևորութիւնը, և, վերջապէս, օր օրուայ համար ենք պահում մեր ազգային—վանքային կալուածները: միթէ նորա համար միայն որ վարդապետները իւրենանց չապրկութեամբ պարտքեր աւելացնեն և ժողովուրդը իր գրգռանից ծածկէ պարտքերը: Ապագայ համալսարանը գիտական—գա-

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՆ

Իզմիր, 18 Սեպտ. 85

Արմենիայի 7 գ. թուոյն մէջ տեսաւ բաղդատութիւն մի Մակար և Մեղքիս հեղինակ Սրբազաններուն մէջ, եթէ թող կուտաք ինչ, կուգամ ձեր բաղդատութեան վրայ հետեւեալն աւելցունել:

Ա. երբ Մեղքիս հեղինակ Սրբազան բնորոշեցաւ Ա. քանոնադատ և Մակար Սրբազան Բ. քանոնադատ, ինչ բնութագրեցաւ Մակար Սրբազան, — Եւրոպայի պատմական հեռագիրը զրկեց Մեղքիս հեղինակ (1):

Իսկ Մեղքիս հեղինակ Սրբազան ինչ կրնէ այժմ ի փոխարէն Մակար Սրբազանի բնորոշութեան համար: — Կը բողոքէ ի պատրիարքարան և միջոցառել (Արեւ. Մամիկ) վերջին թուոյն մէջ Թ. Վ. Ե. ի տարագրութեան գիտելով յօդուածներ կը գրէ Վեհ. Մակար Ս. Կաթողիկոսին դէմ:

Բ. երբ Ռուսիայ կայսեր Աղեքսանդր Գ. ի գահակալութեան հանդէսը կատարուեցաւ, այդ հանգիսի մէջ հայ ազգին ներկայացուցիչ եղաւ Մակար Սրբազան: Ազգը տեսաւ Նորին Սրբազանութեան 3000 բուրլի և բաց փոխանակաւ մի Բեդրապարկի սեղանատան մը վրայ: Ինչ բնութագրեց Սրբազան այդ գումարները: — 3000 թափանց. փոխանակաւ իր և աւելցած 2000 բուրլին էջմիածին վերադարձուց: Թէ որ նոյն պարագային մէջ գրուեալ էր Մեղքիս հեղինակ Սրբազան, — ինչպիսի բնութագրէ: —

— Այս անգամ Կ. Պօլսէն հեռագիր մի երեսակէ մի պատրիարք Ամեն Նաայի Սրբազանի վախճանման գոյժը հաղորդեց գաւառիս Առաջնորդին: Այն օրը Մեղքիս հեղինակ Սրբազան երկար քարոզ մի խօսեցաւ և եկեղեցիին զանգակները ժամերով կը հնչէին: Արդեօք ինչո՞ւ չեն հնչէր երբ բողոքանք ազգին սիրելի ներսէս պատրիարքի վախճանը իմացուցին մեր Առաջնորդ Սրբազանին: —

Ձեր քննեցողներէ մին

ՁԱՌԻՏԵՐԻԱԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՌԻՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Ժրնէլի համալսարանին պուլկար ուսանողները բոլոր լրագիրներին մի (1) Մենք չենք իմացած այդ: ՍՄԲ.

ստանդարտ կողմից էլ չունի անխախտելի արգելքներ: գաւառնադպրներ և պրոֆեսորներ կը գրուեալն միշտ, եթէ նիւթատարագետ պահագրութեան նոցա գրութիւնը ի հարկէ սկզբում կը լինին գծաւորութիւններ, բայց օր գործն է սկսուած մտանց գծաւորութիւններով: Պէտք է միայն գործը սկսել ինչքան կարելի է չառ, և կամայ կամայ, հաստատուն քայլերով յառաջ տանել նրան: Ահա ինչում է մեր փրկութիւնը և ինչ է մեզ հարկաւոր:

Լ. ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՆ

Իզմիր, 18 Սեպտ. 85

Արմենիայի 7 գ. թուոյն մէջ տեսաւ բաղդատութիւն մի Մակար և Մեղքիս հեղինակ Սրբազաններուն մէջ, եթէ թող կուտաք ինչ, կուգամ ձեր բաղդատութեան վրայ հետեւեալն աւելցունել:

Ա. երբ Մեղքիս հեղինակ Սրբազան բնորոշեցաւ Ա. քանոնադատ և Մակար Սրբազան Բ. քանոնադատ, ինչ բնութագրեցաւ Մակար Սրբազան, — Եւրոպայի պատմական հեռագիրը զրկեց Մեղքիս հեղինակ (1):

Իսկ Մեղքիս հեղինակ Սրբազան ինչ կրնէ այժմ ի փոխարէն Մակար Սրբազանի բնորոշութեան համար: — Կը բողոքէ ի պատրիարքարան և միջոցառել (Արեւ. Մամիկ) վերջին թուոյն մէջ Թ. Վ. Ե. ի տարագրութեան գիտելով յօդուածներ կը գրէ Վեհ. Մակար Ս. Կաթողիկոսին դէմ:

Բ. երբ Ռուսիայ կայսեր Աղեքսանդր Գ. ի գահակալութեան հանդէսը կատարուեցաւ, այդ հանգիսի մէջ հայ ազգին ներկայացուցիչ եղաւ Մակար Սրբազան: Ազգը տեսաւ Նորին Սրբազանութեան 3000 բուրլի և բաց փոխանակաւ մի Բեդրապարկի սեղանատան մը վրայ: Ինչ բնութագրեց Սրբազան այդ գումարները: — 3000 թափանց. փոխանակաւ իր և աւելցած 2000 բուրլին էջմիածին վերադարձուց: Թէ որ նոյն պարագային մէջ գրուեալ էր Մեղքիս հեղինակ Սրբազան, — ինչպիսի բնութագրէ: —

— Այս անգամ Կ. Պօլսէն հեռագիր մի երեսակէ մի պատրիարք Ամեն Նաայի Սրբազանի վախճանման գոյժը հաղորդեց գաւառիս Առաջնորդին: Այն օրը Մեղքիս հեղինակ Սրբազան երկար քարոզ մի խօսեցաւ և եկեղեցիին զանգակները ժամերով կը հնչէին: Արդեօք ինչո՞ւ չեն հնչէր երբ բողոքանք ազգին սիրելի ներսէս պատրիարքի վախճանը իմացուցին մեր Առաջնորդ Սրբազանին: —

Ձեր քննեցողներէ մին

ՁԱՌԻՏԵՐԻԱԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՌԻՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Ժրնէլի համալսարանին պուլկար ուսանողները բոլոր լրագիրներին մի (1) Մենք չենք իմացած այդ: ՍՄԲ.

հրաւիրուած են որի իմաստը հետեւեալն է:

«Այժմ որ Արեւելեան խնդիրը նորէն մէջոյց եկած է, ժրնէլի համալսարանին պուլկար ուսանողները կը բարձրացունեն իրենց համառօտ ձայն ի նպատակ իրենց հայրենիքի: Չօրհնելով, ազատութեան և անկախութեան սոս ազատագրութեան, կուղիք մի ջերմ հրաւիր եւրոպական մամուլին:

«Պուլկարի թշնամիները պատրաստակ բռնելով մի գաղափար բռնաբարումը որ արդէն քանիցս բռնաբարուած է իւր պայմաններ չգործողութեամբ, կը ջանան իրարմէ բաժան պահել մի ժողովուրդի երկու մասեր որք միեւնոյն ցեղ, միեւնոյն լեզու և միեւնոյն կրօն ունին: Կուգեն արգելիլ որ շահանան հայրենասիրական միեւնոյն զգացմամբ, թող վերջ համար թրքական բռնութեան գաղափար լուծը: Կուգեն խղիւղ իր անկախութեան համար կուտող մի ժողովուրդի արդար պահանջները, թող մի քրիստոնէայ ժողովուրդ մահաւորական կրօնաւորութեան ճիւղներէն մէջ չարչարուելու և անկարելի դարձունել 600,000 ստրկացած եղբայրների ինքնայօժար միութիւնը իրենց ազատ եղբայրների հետ, միակ մի բնատնիք կապելու համար իրենց մի միակ գրիւխաւոր ունենալով:

«Ձեզ կը դիմենք, ազատական լրագիրներ եւրոպական ազգերի, և կը խնդրենք որ ձեր հօգի ձայն լսելու անկողնայ այս կուտին մէջ, առաջնորդէք հանրային կարծիքին դէպի ճշմարտութիւնը և օգնէք մեր սրբազան գաւառին:

«Կուտեցէք մեզ հետ ազատութեան համար թող ձեր վեհապետական ձայնի շնորհով, հիստային և հարաւային Պուլկարների միութիւնը նկատուի իր բնութագրական թիւններ յաղթանակը բարբարոսութեան վրայ:

«Ձեր բարոյական աշակցութեամբ նուիրող որմեցէք մեր հայրենասիրական ջանքերը և պուլկարական միացեալ ժողովուրդը ձեզ երախտագէտ մնալով, ուրախութեամբ պիտի զոհէ հայրենիքի սեղանին վրայ իւր արեան միջուկը վերջին կաթիլը: Նուիրող որմեցէք համար իւր անկախութեան գործը:

«Վեհաճն եղէք դէպի տկարները, քաջալերեցէք զանոնք և երբ յաջողութիւնը պատկէ մեր ջանքեր, բարձրաձայն երախտագիտութեան մի երկար ազատական գուրս պիտի թռչի մի ամբողջ ժողովուրդի ազատ կուրծքերէն: Պատիւ նոցա որք հանրային կարծիքին վրայ իրենց ունեցած բարոյական ազդեցութեամբ պիտի նպաստեն այդ ժողովուրդը ազատելու ստրկական անարգ փնտրելու: Կեցցէ՛ երկու Պուլկարների միութիւնը:»

Կը մաղթենք որ եւրոպայի մէջ գրուեալ հայ ուսանողներն ալ այդ համակրելի պուլկար ուսանողների արտայայտած վեհ զգացումներին գոնէ կէտը, կէտին կէտը, յայտնեն եւրոպայի առջեւ իրենց ամենաթշուառ հայրենիքի համար որ տասնապատիկ

Կը խնդրուի նաև մեր բաժնորդներէ որ հաճին մը թղթատարական քարտէզով յայտնել մեզ թէ կը ցանկանն ըստ սովորականին կարգաւ մի առեւտրական տնտ. թիւն զ՝ օրերէն Արմ.Ս.Սրախի մէջ Մենք այդ տնտ. թիւն կը հրատարակենք մասնաւորապէս մեր Թիւրքիայի բաժնորդներէ

բին համար Այժմ որ թիւրք կառա-
վարութիւնը արգելած է Արմենիա
մուտքը թիւրքի մէջ, կը ցանկա-
յինք գիտնալ թէ այլ երկրացի մեր
բաժնորդներ եւս հարկ կը դա՞ն և կը
փախա՞ն կարգաւ առեւտրական
տեսութիւններ, ինչպէս որ յատկա-
պէս փախա՞ք յայտնած էին մեր
թիւրքիացի բաժնորդները Հակառակ
պարագայի մէջ, 4-5 շաբաթ եւս
շարունակելէ յետոյ, կը դադարեցու-
նենք հրատարակել այդ առեւտրա-
կան տեսութիւնները:

ՏԵՂԱԿԱՆ

—Սեբաստացի Մեծ. Պ. Մ. Կ. որ
բնակւորութեան գործերի հսկող է,
1 օրինակ Արմենիա նուիրեց Սեբաս-
տիայի «Հայրենանպաստ Ընկերու-
թեան»:

—Երբեք որ առկիթ ունեցանք այ-
ցելելու, Արժ. Տ. Սահակ քահանայ
Իւթիւճեանի հետ, Մարտիկի գերեզ-
մանաւանդ և նորա մօտիկ գտնուած
Սէն-Բիլէշի յիմարանոցը Մեծերի
հանգստարանը այստեղ շատ աւելի
մաքուր և գեղեցիկացարգ փրճակի
մէջ գտանք քան թէ կենդանի մար-
դերի ապրած տեղերը (չենք տեսն
Հայաստանի մէջ զի ծիծաղելի կը
լինէր այդ բազմաթիւութիւնը) նոյն
խակ Կ. Պօլի մէջ թիւրքիայի լրա-
գիւրներին մէջ անդադար գանգա-
ներ կը կարգանք, այսօր Իսկիւտա-
րի, երէկ Բէշարի, միւս օր Օրժա-
քեօյի գերեզմանատունների համար
թէ չըջացաւ որմ չունենալով աղ-
տեղութիւններով լեցուած են, մինչ-
գեւ այստեղ գերեզմանատունէն ներս
մտնելու տուն յարգանքի համար
գլուխը կը բանայ ամեն մարդ և ոչ
ուր չհամարձակիր ունէ փոքր արտե-
ղութիւն անել: Այստեղ տեսանք,
ինչպէս յունական, չինական, ճար-
նական և այլ ազգերի գերեզման-
ները, նոյնպէս և հայ գաղթականու-
թեան թաղը ուր 4 հայերի գերեզ-
մաններ կան: Բայց մի բան ցաւ ի
սիրտ նկատեցինք որ հայը իր մե-
ռելների մօտին անտարբերութիւնը,
ինչպէս Կ. Պօլի մէջ, հաւ ալ ցոյց
տուած է այնչափ ազգութիւններին
մէջտեղ: Բարեկիցասակ Շիսեանցի
շիրմին քով որի վրայ հայ գաղթա-
կանութիւնը մի պահ գրած է
«La colonie arménienne à son ami»
վերտառութեամբ, տեսանք և մի
գերեզման, հոգին հաւասար, առանց
ունէ տապանաքարի Արժ. Տ. Սա-
հակ հայը յայտնեց մեզ թէ այդ գե-
րեզման կը վերաբերի Զմիւռնի նշա-
նաւոր հարուստ գերդաստանների մէ-
կին պատկանող մի հայ երիտասար-
գի թէեւ մի քանի անգամ գրուած
է իւր հօր որ մի տապանաքար գնէ
նորա գերեզմանի վրայ, բայց մինչեւ
այժմ ոչինչ արդիւնք չտեսնուելով,
գետնի հաւասար է եղած: Յուե-
ցանք, բայց չզարմացանք, Հայեր կեն-
դանիների վրայ մտածելու համար
անգամ անտարբերութիւն ցոյց կը
տան, ուր կը մնայ մեռելներին:

Յիմարանոցին մէջ տեսանք նաեւ
մի հայ կին, եգիպտոսի նշանաւոր
գերդաստանների մէկին պատկանող,
որ իւր մէկ սիրելի աղջկան մահուան
վշտով զգածուած, ուղղի հիւան-
դութիւն ունեցեր է: Հինգ վեց ամ-
սէ ի վեր եգիպտոսէն բերուած է
Մարտիկ և կը գործադրուի այս ա-
պաստանի մէջ: Բաւական անցուցած
կերելի իր հիւանդութիւնը Շատ չնոր-
հակալութիւն կը յայտնէր տեսու-
թեանէն որ ամեն կերպով հանգիստ և
գոհ կանեն թէ՛ զինք և թէ՛ ուրիշ
պատասխարեալներն: Արդէն մենք ալ
նկատեցինք թէ այդ ապաստանի մէջ
որ գեղեցիկագիւր մի պարտեզի մէջ-
տեղ հաստատուած է, կարգ կանոն,
մտադիւր հոգածութիւն և հանգիստ-
տութեան ամեն դիւրութիւններ կը
տիրեն: Այդ եգիպտոսէացի տիկին որ
բաւական ունեւալ է և լաւ կը խօսի
ֆրանսերէն լեզուն, շատ ուրախու-
թիւն յայտնեց հայ քահանայ և հայ
մարդ տեսած լինելուն համար Մար-
տիկի մէջ Արդէն իւր ապաստանի տը-
նօրէնէն իմացած լինելով թէ հայե-
րէն լրագիր կը հրատարակուի Մար-
տիկի մէջ սկսած էր ստանալ Արմենիան
որի մէջ հրատարակուող «Հայ Դիւ-
ցազնուհի մը» վեպը շատ ախորժա-
նօք կարգաւոր իմաստը կը բացատրէ
եղեր տեսչին:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 22 ԷՆ 29

ՆԵՐԱՊՈՒԹԻՒՆ

==

ԲՈՒՐԳ. Վաճառումները կը շա-
րունակեն առանց գներու վրայ փա-
փախուցիւն մ'ըլլալու: շաբաթու փա-
ճառումները 1100 հակի չափ է, ո-
րոյմէ կը նշանակեմք՝ 300 հակի մօտ
առաջին կորում Կիւրճիւ B 120 ֆր.
50 հակ թէեւքէմէ Ետեւան G C 70
ֆր. 200 հակ Անկորա 97½ ֆր. 80
հակ Սիւրիւր Էնտիւր ապրանքներ 107
½-110 ֆր. 50 հակ Պալատա ճեր-
մակը 190 և սեւը 180 ֆր. 40 հակ
Հալէպի լուսուած 197½ ֆր. 110
հակ Թիւրքի Պէնկալի 97½ ֆր.
մնացեալները զանազան տեսակների:
ԲԱՄԲԱԿ. անշարժ գրութեան մէջ
է. Ատանա և Թարաւի հին աղ-
բանքները 52-56 և նորերը 55-57 ֆր.
Զմիւռնի տեսակները 58-63 ֆր. 50
բիլոն:

ՄԵՏԱՔԱՆԴԻՆ. Անկարեւոր գոր-
ծեր միայն կըլլան. վաճառուած է
մետաքս 1 հակ Ազրիանապոլսի 46
ֆր. 3 հակ Պրուայի գելին 46 ֆր.
6 հակ Սիւրիւր 46-47½ ֆր. 9 հակ
Նախայի 36 ֆր. և 2500 քիւ Սի-
լիւր ֆրիլոն 6 ֆր. 600 քիւ Նու-
խայի թնկալ 3, 50 ֆր. 600 քիւ
Նախայի չափ 2, 50 ֆր. քիւլոն:

ԿԱՆԿ. Անդադար պահանջ կայ,
օրուան գները Ինչպոլի 57-63, Փաթ-
յա 58-60, Զմիւռնի 57-59 ֆր. 100
բիլոն:

ՅՈՐԵՆ. Պահանջը աւելնալով կա-
րեւոր գործեր եղած են և կըլլան,
օրուան գները Պէրսիանցքա 17½-
18, Ազիւս Ազոֆ 18½, Վառնայի հի-
ները 15½-16 և նորերը 16½-17½,
Ռոտաֆայ 17-17½, Սաման Տրուայի-
զոն ըստ տեսակին 15½-17½ ֆր.
100 քիլոն:

ՎԱՐՍԱԿ (avoine). Հաստատու-
թիւնը կը շարունակէ և լաւ գներով
գործեր կըլլան, Ռուսիոյ տեսակները
15½-15¾, Զմիւռնի, Ռոտաֆայ և
Պանտրմա 14¾-15¾, Սաման 13-15
ֆր. 100 քիլոն:

ԵԳԻՊՏԱՅՈՐԵՆ (maïs) Վերսաին կը
փնտռուի, պատրաստ ապրանքներ
կարծեն 12¾-13 ֆր. 100 քիլոն:

ԴԱՐԻ (orge). Անկարեւոր, ըստ տե-
սակին 10-12½ ֆր. 100 քիլոն:

ԼՈՒԲԻՆ. Նոր ապրանքներու վրայ
պահանջը աւելցաւ, Տրուայի մար-
բուած տեսակներ պատրաստ 31,
հոկոմբերին յանձնելի 29 և հոկոմ.
նոյ. և դեկտ. ին յանձնելի 28-28½
ֆր. վաճառումներ եղած են: Սոյն
տեսակին հիները կարծեն 23-24½
ֆր. 100 քիլոն:

ԿԱՆԵՓԻ ՀՈՒՆՏ (graines de chanvre)
Դիները անփոփոխ, բայց գործողու-
թիւնը աւելցած են: Զմիւռնի և
Տանուի 27, Իւնու և Փաթյա 31-32
ֆր. 100 քիլոն:

ԹՈՂԱՅԻՐ (alpiste). Դիները 25
½-26 ֆր. ի բոլորները կը շարու-
նակեն 100 քիլոն:

ՇՈՒՇՄԱՆ (sésames). Հրապարա-
կը հաստատութեան հախում աւելի-
օրուան գները նոր ապրանքներու
համար Ատանա, Թարաւ 41½ և
Եաֆա, Զմիւռնի 42½ ֆր. 100 ք.
ԽԱՇԽԱՆ. Սաման և Զմիւռնի
տեսակները 29, և Իսկէնտերան 27½
ֆր. կարծէ 100 քիլոն:

ԿՏԱՎԱՅՏ. Միշտ կը փնտռուի,
իւրագործներու համար 26-27½ և
գեղագործներու համար 25-27 ֆր.
100 քիլոն:

ԿԱՂԻՆ. Թոյլ է, նոր ապրանքնե-
րը 35 և հիները 31-32 ֆր. կարծեն
100 քիլոն:

ԾԻՐԱՆԻ ԿՈՒՏ. Եկող ապրանք-
ները դիւրաւ կը վաճառուին, նորե-
րու գները 54-55 ֆր. 100 քիլոն:

ԴԵՂԱՆԱՅՏ. Ապրանքի շատութե-
նէն առնողները թոյլ կը վարուին,
ըստ տեսակին 110-125 ֆր. 100 ք.
ՄԵՂԱՄԱՐ. Առանց գործողու-
թեան Տաճկաստանի ապրանքաց գե-
ները 160-170 ֆր. 50 քիլոն:

ԱՅՈՒՄԱՐԹ. 26-33 ֆր. հին աղ-
բանքներու և 31-33 նորերու համար
տուլինան:

ՈՂԵՐԻ ՄԱՐԹ. Միշտ անգործ է,
100 քիլոն 60-65 ֆր. Տաճկաստանի
տեսակներ և 55 ֆր. Տիւրքի աղ-
բանքները:

ԳԱՌԱՆ ԵՒ ՈՒԼԻ ՄԱՐԹ. Տուրի-
նան ըստ տեսակին 12-18 ֆր.:

ՆԱՊԱՏԱԿԻ ՄԱՐԹ. Մաս մը վա-
ճառում եղած է 3, 60 ֆր. էն քիլոն:

ՄԵՏԱՊՈՒԹԻՒՆ

==

ՇԱՔԱՐ. Առջի գրութեան մէջ է,

այստեղ 3 քիլոնոց 60½ և 2 քի-
լոնոց 61½, իսկ Թիւրքիէն փոշի
49½-50½ և կոորուածները 55 ֆր.
100 քիլոն:

ՍՈՒՐՃ. Բիւրի ապրանքներ ըստ
տեսակին 46-58 ֆր. 50 քիլոն:

ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ. Միշտ հաստատ
է, գորշագին և ճերմակները 3, 25
-3, 55 և սեւերը 3, 50-4, 20 ֆր. ք.:

ՊԼՊԵՂ. Դիները աւելի բարձրա-
ցած են, Սեւեղուր 94 և Ժափա,
Սամաթրա 86 ֆր. 50 քիլոն:

ԲԻՆՆ. Առանց փոփոխութեան
ժենովայի մէջ 31-37 և հոս Հընդ-
կաստանի ապրանքներ 24-33 ֆր.
100 քիլոն:

ԿԱՊԱՐ. Դիները մի քիչ կորուցան,
քիւլէ տեսակը 30, կըր և թերթ 36
ֆր. 100 քիլոն:

ՊԼԻՆ. Թերթը 145, կըրը 155 և
Եւգակիւյ ապրանքները 107½ ֆր.
100 քիլոն:

ՉԻՆԻՐՈ. 49-50 ֆր. 100 քիլոն,

Գ.

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՀԱՎԱՅԵԱՆ

ՅԱՆՅԱՆԱՅԱՐ Ի ՄԱՐԹԵՅԱ

ԱՐՏԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԵՐԱՊՈՒԹԵԱՆ

ԱՊՐԱՆՑ

ՄԱՆՈՒԿԻ ՄԻՐԱՆՈՐԵԱՆ

ՆԱՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՉԱՅ-
ԱՐԵՆԱԿ ԳԵՒՈՒՍ ԱՐԵՆԱԿԱՆ ՏԱՃԿԱՆ-
ՏԱՆԻ

ՏԵՂԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐԵՆ ԵՒ ՉՈՐԷՆ
ՀՆԵՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ՊԵՏՆԻ ԴԻՏՆՈՅ

==

Ման Ա. Բ. Գ. (աւարտ)

Հայրենակ գաւառաց ընդհ. նկարա-
գրութիւն, տեղագրութիւն, աշխար-
հագրութիւն, չին և ամայի վանօրէյի
նկարագիր, առանդութիւնք և այլ նիւ-
թեր պարունակող Ազգ. գործ մի է, ամե-
նակարեւոր և հետաքրքրական դրուած
չըմայեաց և շատ նորը տեսութեամբ
արժանի ամեն Հայոց յաճախակի վերժո-
ւութեան:

Կը գտնուի բոլոր գրադատաց քով.
կեդրոնաւորին է Պօլի Պահճէ-գափու
հացագործի փառն գէմ Գ. էֆ. Ճանեանի
վաճառատուն, թիւ 11:

Գին — Ա. և Գ. մասերն 8 տկան, իսկ
Բ. մասն 10 դահլիւնի:

Վարժարանաց համար դո՛հացուցիչ
գեղշ կը լինի, և յանձնարարութիւնք
ճշգիւ կը կատարուին:

ՏՆՕՐԷՆ — ԻՄՔԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒՊԱԼԵԱՆ

Le Gérant: FÉLIX ENFFANTIN.

Հայերէն տպարան Մ. Փորթոպալեանի
ՄԱՐՍԻԵՐ

Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER,
rue Vacon 50.